

Postanowienie Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 10 kwietnia 2001 r.
III SW 9/01

Komitet wyborczy kandydata na Prezydenta RP jest obowiązany gromadzić wszystkie środki finansowe na koncie bankowym, niezależnie od tego z jakich źródeł pochodzą oraz czy koszt wydatków na cele kampanii wyborczej jest wysoki, czy niski.

Komitet wyborczy kandydata na Prezydenta RP jest obowiązany gromadzić wszystkie środki finansowe na koncie bankowym, niezależnie od tego z jakich źródeł pochodzą oraz czy koszt wydatków na cele kampanii wyborczej jest wysoki, czy niski.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SSN: Krystyna Bednarczyk, Teresa Flemming-Kulesza, Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner, Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, w sprawie ze skargi Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 marca 2001 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania wyborczego Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 kwietnia 2001 r.

p o s t a n o w i ł :

o d d a l i ć skargę.

U z a s a d n i e n i e

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 12 marca 2001 r., podjętą na podstawie art. 87h ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544) postanowiła „odrzuć sprawozdanie wyborcze Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. z powodu naruszenia przez Komitet przepisów tej ustawy dotyczących finansowania wyborów”. W uzasadnieniu powyższej uchwały Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła w szczególności, że:

Po pierwsze – Zgodnie z art. 84 ustawy o wyborze Prezydenta RP finansowanie kampanii wyborczej jest jawne, a elementami mającymi w tym wypadku zapewnić realizację zasady jawności jest między innymi wynikający z art. 85 ust. 4 ustawy o wyborze Prezydenta RP obowiązek komitetu wyborczego gromadzenia środków finansowych na cele kampanii wyborczej na koncie bankowym oraz prowadzenie rachunkowości według zasad dotyczących jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej (art. 84c ustawy o wyborze Prezydenta RP).

Po drugie – Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława I. R. nie dopełnił wymagań powyższych przepisów ustawowych, bowiem Komitet ten nie otworzył konta bankowego w celu gromadzenia środków finansowych, a także nie prowadził rachunkowości w sposób wymagany przepisami prawa. W sprawozdaniu wyborczym wskazano tylko ogólną kwotę przychodów, wymieniając ją w pkt III „Pozostałe przychody” jako wpłatę własną Kandydata. Przychody i wydatki nie były ewidencjonowane zgodnie z wymogami prowadzenia rachunkowości, w księdze rachunkowej; są one wymienione na luźnej karcie sporządzonej przez Komitet, wraz z dołączonym oświadczeniem Kandydata o regulowaniu wydatków środkami własnymi oraz rachunkiem i fakturą VAT. W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej obowiązek założenia rachunku bankowego i prowadzenia szczegółowej rachunkowości są niezależne od wysokości kosztów kampanii wyborczej ze środków własnych kandydata.

W skardze na powyższą uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej wniesionej na podstawie art. 87i ust. 1 ustawy o wyborze Prezydenta RP, Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego Rybickiego zarzucił, że wbrew pogładowi Państwowej Komisji Wyborczej Komitet sporządził prawidłowo, co do meritum, sprawozdanie, zaś skala wydatków (358 zł) poniesionych wyłącznie przez Kandydata uzasadniała „pominięcie prowadzenia konta w banku.” „Wydatkowana kwota poprzez regulowanie bezpośrednio rachunków nie naruszyła zasady jawności finansowania kampanii wyborczej”.

W odpowiedzi na skargę Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała swoje stanowisko w kwestii odrzucenia sprawozdania wyborczego. Po pierwsze - Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. prowadził swoją gospodarkę finansową z pominięciem wymagań prawnych określonych przepisami ustawy o wyborze Prezydenta RP, w szczególności nie otworzył konta bankowego dla gromadzenia środków finansowych, co jest wymagane przepisem art. 85 ust. 4 ustawy. Nie prowadzono również rachunkowości w sposób przewidziany przepisami dla prowadzenia rachunkowości, co nakazuje art. 84c ustawy. Po drugie - argumenty powołane w skardze Komitetu mające uzasadnić finansowanie kampanii wyborczej z pominięciem wymagań ustawowych, tj. mała kwota wydatków poniesionych na kampanię oraz dysponowanie wyłącznie środkami własnymi Kandydata, nie znajdują uzasadnienia w przepisach ustawy. Ustawa nie różnicuje bowiem podmiotów wyborczych i wszystkie one mają takie same prawa i obowiązki, niezależnie od skali prowadzenia kampanii wyborczej. Żaden przepis nie dopuszcza możliwości odstępstw od wymagań określonych w przepisach o finansowaniu wyborów, w tym co do sposobu prowadzenia gospodarki finansowej ze względu na wysokość bądź źródła pochodzenia środków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 84 ustawy o wyborze Prezydenta RP stanowi, że finansowanie kampanii wyborczej kandydata na Prezydenta RP jest jawne. Z kolei, zgodnie z art. 84c tej ustawy komitet wyborczy kandydata na prezydenta obowiązany jest prowadzić rachunkowość na zasadach określonych odrębnymi przepisami dotyczącymi jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej – w danym wypadku ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. Nr 121, poz. 591 ze zm.), jednak z uwzględnieniem przepisów „Rozdziału 12. Finansowanie wyborów” (art. 84 – art. 88) ustawy o wyborze Prezydenta RP oraz wydanego na podstawie art. 87g ust. 4 tej ustawy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lipca 2000 r. w sprawie określenia wzoru sprawozdania wyborczego, szczegółowego zakresu zawartych w nim informacji oraz wykazu rodzajów dokumentów załączonych do sprawozdania (Dz.U. Nr 65, poz. 764). W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława Ignacego R. nie gro-

madził środków finansowych na koncie bankowym, jak tego wymaga przepis art. 85 ust. 4 ustawy o wyborze Prezydenta RP. Trafny jest pogląd Państwowej Komisji Wyborczej, że powyższy przepis nie daje podstawy do przyjęcia, jakoby mała kwota wydatków poniesionych na kampanię wyborczą i dysponowanie wyłącznie środkami finansowymi Kandydata uzasadniały finansowanie kampanii wyborczej z pominięciem przepisów ustawowych. Należy bowiem przyjąć, że Komitet jest obowiązany gromadzić środki finansowe na koncie bankowym niezależnie od źródła ich pochodzenia, a mianowicie czy są to środki własne kandydata na Prezydenta RP czy też są to środki finansowe przekazane przez inne osoby na cele kampanii wyborczej prowadzonej przez komitet, oraz bez względu na to, czy kwota wydatków tego rodzaju jest niska czy wysoka. Należy zatem stwierdzić, że Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bogusława I. R. naruszył powyższy przepis ustawy o obowiązku gromadzenia środków finansowych na cele kampanii wyborczej na koncie bankowym oraz ich wydatkowania za pośrednictwem tego konta, co stanowić ma jedną z podstawowych gwarancji realizacji zasady jawności finansowania kampanii wyborczej na Prezydenta RP.

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że Komitet nie prowadził rachunkowości na zasadach określonych w ustawie o rachunkowości, na co wskazuje jednoznacznie treść opinii biegłego rewidenta. Nie jest trafny zarzut skarżącego Komitetu, że skala wydatków (358 zł) uzasadnia odstępnie od wymagań określonych w art. 84c ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Kategoryczne sformułowanie zawarte w powołanym przepisie: „komitety prowadzą rachunkowość” nie zezwala bowiem na różnicowanie zakresu i treści powyższego obowiązku ze względu w szczególności na to, czy wydatki komitetu są znaczne czy też umiarkowane lub nieznaczne.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 87i ustawy o wyborze Prezydenta RP orzekł jak w sentencji.

=====